

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Технологічні зміни, що характерні для XXI століття в частині «зрощування» телекомунікаційних, ІК-технологій та інновацій, зумовили введення в науковий обіг понять «цифрові технології», «цифрова адженда», «цифрова економіка». Остання являє собою тип економіки, що характеризується активним впровадженням і використанням цифрових технологій зберігання, обробкою й передачею інформації в усі сфери людської діяльності. «Цифровий вихор», який утворюють цифрові технології, відкриває унікальні можливості для розвитку нашої економіки та підвищення якості життя громадян.

Розвиток сучасних цифрових технологій зробило прозорими національні кордони. Роботою над інноваційними проектами зайняті об'єднані команди з представників різних країн, нові рішення і послуги моментально поширюються по всьому світу, конкуренція стала транснаціональною. Спроби введення обмежень на міжнародну співпрацю дуже швидко підривають конкурентні позиції вітчизняних виробників, в результаті чого занадто прямолінійна боротьба за забезпечення національної безпеки призводить до її ж підриву.

Цифрова економіка розвивається одночасно за досить широким спектром напрямків, тому неможливо побудувати її за рахунок зусиль обмеженого кола організацій, наділених державою особливими повноваженнями і ресурсами. Тому центральну роль в цій економіці буде грати приватний бізнес з сильним підприємницьким початком, а також органи влади, основним завданням якого полягає у створенні інфраструктури та умов для приватної ініціативи.

Найчастіше серйозним бар'єром для широкого поширення цифрових технологій є необхідність синхронного переходу до роботи з ними відразу цілої групи організацій, що утворюють коопераційні ланцюжки. Для зниження такого бар'єру держава може виступати або як організатор широких консорціумів або технологічних платформ, які об'єднують різні зацікавлені організації (приклад – роботи в області «інтернету речей»), або як регулятор, директивно встановлювати вимоги щодо використання певних технологічних рішень (приклад – автоматизовані системи в ритейлі, он-лайн касові апарати тощо). Хоча примусове застосування цифрових технологій в ряді випадків викликає незадоволення бізнесу через необхідність робити

непередбачені витрати, в середньо- і довгостроковій перспективі, воно дає позитивний ефект через синхронізацію процесів впровадження типових технологічних рішень в цілих сегментах економіки.

Критично важливою умовою розвитку цифрової економіки стає забезпечення впевненості всіх економічних суб'єктів в тому, що збираються, зберігаються і використовуються дані захищені від злочинних посягань. В кінцевому підсумку забезпечити таку впевненість може тільки держава. Для цього необхідно вирішити відразу кілька проблем: виробити правові норми з боротьби з кіберзлочинністю, мати кваліфікованих кіберполіцейських, розробити технологічні рішення і стандарти, забезпечити транскордонну взаємодію (оскільки кіберзлочинці не знають кордонів).

Наростаюча хвиля появи принципово нових продуктів і послуг, заснованих на цифрових технологіях, дають новий шанс українським виробникам. Швидке зростання експорту ІТ-продуктів цілком можливий. Держава може підтримати цю тенденцію, надаючи маркетингову інформацію, підтримуючи участь на зарубіжних виставках і конференціях, надаючи субсидії і гарантії за експортними кредитами, компенсуючи витрати на патентування, формуючи інвестиційні фонди, націлені на проведення М & А угод за кордоном.

Швидкі та глибинні наслідки від переходу на «цифру» будуть можливими лише тоді, коли «цифрова» трансформація стане основою життєдіяльності українського суспільства, бізнесу і державних установ, буде звичним й повсякденним явищем, вплететься в наш генетичний код, буде нашою ключовою аджендою на шляху до процвітання і основою добробуту України.

Цінними в науковому сенсі дослідженнями проблематики становлення цифрової економіки є наукові праці та практичні дослідження і розробки таких знаних учених й винахідників, як В. Айзексон, С. Бранд, Дж. Вейлз, Е. Вільямс, Б. Гейтс, Б. Елбрехт, Д. Енгельбарт, Дж. Ліклайдер, Дж. ФонНейман, Е. Петерс, С. Хантінгтон. Українські вчені-економісти теж активно долучаються до творення понятійного апарату інституціональної палітри системних досліджень цифрової економіки. Серед них імена В. Гейця, А. Гриценка, Ю. Зайцева, С. Кубіва, О. Москаленко, Т. Єфименко. Але, разом з тим, значна кількість проблем щодо бачення концепції цифрового розвитку, видів продуктів даної економіки та послуг, які цифрова економіка продукує і надає, залишаються недостатньо розкритими.